

повсякденній діяльності організацій. І в цьому зв'язку, наприклад, установчі документи призначені забезпечити конкретизацію нормативних актів, більш загального порядку і врегулювати правовий статус організації з урахуванням специфіки її діяльності.

– ці відносини відрізняються своєрідністю в рамках конкретного колективу. Вони максимально наближені до тих видів діяльності, яку здійснює та чи інша організація, а також весь їх спектр безпосередньо залежить і від організаційно-правової форми підприємства. До того ж у Цивільному та Господарському кодексах України міститься велика кількість диспозитивних норм і в цьому зв'язку визначальне значення в правовому регулюванні тих чи інших відносин у цьому випадку має позиція самої організації в особі компетентних органів управління.

– дані відносини не врегульовані в централізованому порядку та допускають можливість деталізації, конкретизації загальних норм. Про конкретизації права в юридичній літературі написано немало. Однак єдиної думки щодо її природи серед вчених не існує. Порівняльний аналіз, різних точок зору (І. С. Шиткіна, К.І. Комісарова, Н. Б. Зейдер) дозволяє встановити, що конкретизація права – властивість правового регулювання, яке складається в деталізації змісту загальних норм і відповідних їм правовідносинам засобами, які допускаються законодавцем, а саме локальними нормами та індивідуальними актами. Конкретизація локальних норм обумовлюється і необхідністю з'ясування понять і термінів правових норм. За загальним правилом норма, що конкретизує або стосується деталей, вирішення яких загальна норма не передбачає, або логічно завершує первісну норму, оскільки її реалізація ускладнена без положень, що її конкретизують. При конкретизації, наприклад, право працівників або учасників встановлюється законом, а порядок і умови його реалізації – локальним нормативним актом.

Таким чином, під предметом локальної нормотворчості варто розуміти спільну діяльність суб'єктів (членів, учасників, працівників), що вступили між собою в відносини в рамках окремо взятої організації. Адже самі по собі локальні відносини практично не можуть існувати без якого-небудь організаційного оформлення, тому що вони виникають спільно, за допомогою матеріальних чи нематеріальних активів, включаючи спільні інтереси.

Лоджук М. Т.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри теорії держави і права, завідувач юридичної клініки*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК ЯК СУБ'ЄКТІВ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Протягом останніх п'ятнадцяти років юридичні клініки при вищих навчальних закладах України юридичного профілю зробили вагомий внесок у забезпечення доступу вразливих верств населення нашої держави до безоплатної правової допомоги. Зокрема, протягом 2011 року лише в діяльності юридичної клініки Національного університету «Одеська юридична академія» взяло участь 455 студентів старших курсів з усіх

навчальних структурних підрозділів (факультетів та інститутів) Університету, які за вказаний період надали безоплатну правову допомогу 3 221 особі з різних галузей національного права та законодавства України. За цей період часу студентами-клініцистами складено 1 820 процесуальних та інших документів правового характеру, перевірених викладачами-кураторами юридичної клініки.

На сьогодні діяльність юридичних клінік в Україні здійснюється у відповідності до Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 592 від 03.08.2006 року, статутів вищих навчальних закладів України та відповідних положень про юридичні клініки при цих навчальних закладах, інших внутрішніх актів з організації роботи юридичної клініки. Однак, після прийняття 02 червня 2011 року Верховною Радою України Закону України «Про безоплатну правову допомогу» в організації діяльності юридичних клінік в нашій державі гостро постала проблема, пов'язана з прогалинами у регулюванні їх функціонування як суб'єктів надання безоплатної правової допомоги саме на законодавчому рівні. Так, у переліку суб'єктів надання безоплатної первинної правової допомоги (стаття 9 цього Закону) та суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги (стаття 15 Закону) юридичні клініки відсутні, що негативно відображається на їх діяльності, а також не відповідає наявним потребам суспільства.

У зв'язку з цим й постала необхідність у розробці та внесенні відповідних змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» з метою визначення статусу юридичних клінік як суб'єктів надання безоплатної первинної та вторинної правової допомоги.

Станом на 01 березня 2012 року на розгляді в профільних комітетах Верховної Ради України знаходяться два законопроекти, покликані наділити юридичні клініки при вищих навчальних закладах України юридичного профілю статусом суб'єктів надання безоплатної правової допомоги (як первинної, так і вторинної), а саме:

1) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо визначення статусу юридичних клінік як суб'єктів надання безоплатної первинної та вторинної правової допомоги (реєстр. № 9502 від 25 листопада 2011 року), внесений народними депутатами України Ківаловим С. В. та Мірошниченком Ю. Р.;

2) проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо юридичних клінік (реєстр. № 9525 від 02 грудня 2011 року), внесений народним депутатом України Мельником П. В.

Будучи об'єднаними спільною метою, цілями та завданнями, вищезазначені законопроекти за своїм змістом і технікою формулювання запропонованих змін до тексту Закону України «Про безоплатну правову допомогу» є доволі схожими (подекуди, навіть ідентичними), однак за обсягом сформульованих пропозицій, колом правовідносин, які автори даних проектів пропонують врегулювати, та шляхами розв'язання найбільш актуальних питань в діяльності та функціонуванні юридичних клінік в нашій державі, вказані проекти значно відрізняються один від одного. Наприклад, проектом Закону України за реєстр. № 9502 від 25 листопада 2011 року, що був розроблений співробітниками

ками юридичної клініки Національного університету «Одеська юридична академія» та обговорювався під час Всеукраїнського круглого столу з представниками юридичних клінік України «Юридичні клініки в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Одеса, 28 жовтня 2011 року), пропонується внести зміни не лише до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», але й доповнити норми Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та Кодексу України про адміністративні правопорушення положеннями щодо наділення керівника юридичної клініки правом посвідчувати довіреність фізичної особи у разі, якщо представником сторони чи іншої особи, яка бере участь у справі, виступатиме студент-консультант юридичної клініки.

В свою чергу, обидва законопроекти поєднує бажання їх авторів на законодавчому рівні закріпити поняття «юридична клініка» та надати йому легального визначення, включити юридичні клініки до переліку суб'єктів надання як безоплатної первинної, так і вторинної правової допомоги, визначити порядок надання юридичними клініками безоплатної правової допомоги, а також передбачити можливість оскарження дій та бездіяльності студентів-консультантів юридичної клініки.

В той же час, у вищевказаних законопроектах пропонується по-різному підійти до вирішення питання про можливість оскарження рішення юридичної клініки про відмову особі в наданні безоплатної правової допомоги: згідно проекту Закону України за реєстр. № 9525 від 02 грудня 2011 року таке рішення може бути оскаржене до керівника структурного підрозділу або ректора вищого навчального закладу, а у відповідності з положеннями проекту Закону України за реєстр. № 9502 від 25 листопада 2011 року рішення юридичної клініки про відмову у наданні безоплатної первинної правової допомоги та безоплатної вторинної правової допомоги оскарженню в адміністративному та судовому порядку взагалі не підлягають.

Чувакова Г. М.

Національний університет «Одеська юридична академія», доцент кафедри теорії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент

АНОМАЛЬНА ПРИРОДА ДЕФЕКТНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ

Аномалія – поняття широке, та крім загальної характерологічної якості – відхилення від норми може служити синонімом патології. Порівнюючи норму й відхилення, ми зіштовхуємося з більшим діапазоном розумінь цього явища – від незначного відхилення до значного, і ці крайні значення в літературі прийнято називати патологією з негативним значенням. Одним з таких «патологій» і є дефектність юридичних фактів.

В процесі встановлення юридичних фактів часто виявляється, що вони мають різного роду недоліки, дефекти, патології. В одних випадках ці дефекти пов'язані зі змістом юридичного факту (наприклад, відсутність необхідного стажу), в інших – із зовнішньою